

3.4 Monogràfic "Grau d'informatització de la història clínica de Salut mental i addiccions - HCSMiA"

1. Introducció

El **Pla Director de Salut Mental i Addiccions de Catalunya**, durant el període 2000-2010, ha efectuat l'avaluació externa dels indicadors de qualitat de diferents dispositius de salut mental del sector. Fruit d'aquesta avaluació, es va evidenciar la necessitat de treballar els continguts de la història clínica psiquiàtrica (HCSM), donat que un gran volum d'indicadors estaven vinculats a la incorporació de dades a la història clínica.

En el marc del desplegament del Programa **d'història clínica compartida a Catalunya (HCCC)**, la qual dona resposta a la Llei 21/2000 de 29 de desembre sobre els drets d'informació concernent a la salut i l'autonomia del pacient i a la documentació clínica, cal tenir en compte la seva disposició addicional, on s'especifica que el Departament de Salut, amb l'objectiu d'avançar en la configuració d'una història clínica única per pacient, ha de promoure, mitjançant un procés que garanteixi la participació de tots els agents implicats, l'estudi d'un sistema que, atenent l'evolució dels recursos tècnics, possibiliti l'ús compartit de les històries clíniques entre els centres assistencials de Catalunya, a fi que els pacients atesos en diversos centres no s'hagin de sotmetre a exploracions i procediments repetits i que els serveis assistencials tinguin accés a tota la informació clínica disponible.

En aquest marc, es va plantejar que l'estudi monogràfic de salut mental fes el diagnòstic de la situació actual de desenvolupament de les TIC i el grau d'implantació de la història clínica electrònica en els diferents dispositius i serveis de l'atenció psiquiàtrica i xarxa d'atenció a les persones amb addicció a les drogues i altres tipus de substàncies a Catalunya (**HCSMiA**).

Com objectius específics es va plantejar la necessitat de disposar d'informació per elaborar el mapa de tendències d'utilització de les TIC per part dels centres d'internament i ambulatoris de salut mental i addiccions. També es va creure necessari identificar els continguts de la HC psiquiàtrica que han de ser tractats de forma diferenciada tenint en compte les implicacions legals i ètiques d'autonomia del pacient i preservació de la confidencialitat de les seves dades.

Abans d'iniciar un projecte d'informatització de la història clínica en l'àmbit de la salut mental i les addiccions, és fonamental començar amb un diagnòstic de l'estat de la situació dels centres en vers a la utilització de les tecnologies de la informació en l'atenció directa als pacients, així com per part dels serveis de suport i de gestió dels centres; també es fa necessari identificar l'estat de les infraestructures per a l'ús de la informació per part dels centres, així com el sistema existent per a garantir la seguretat en l'accessibilitat i ús de la informació que contempli els requeriments normatius vigents.

2. Metodologia

Per a identificar l'estat de les TIC als serveis de salut mental i addiccions de Catalunya, s'han utilitzat dues enquestes, auto-omplertes via on-line per les pròpies entitats i serveis.

1. **Enquesta adreçada als responsables de sistemes d'informació**

de les entitats proveïdores de serveis – EPS. Les entitats proveïdores de serveis de salut mental i addiccions participants en l'enquesta TicSalut general va ser de **63** de les 68 entitats existents a Catalunya (38 pures i 30 mixtes), amb un percentatge de resposta del 89,7%. L'enquesta va incloure aspectes com:

- ✓ Infraestructures
- ✓ Grau de connexió amb d'altres sistemes
- ✓ Seguretat
- ✓ Grau de desenvolupament general de la història clínica informatitzada psiquiàtrica (continguts)
- ✓ Sistema per a recollir la informació que es fa arribar al Pla Director de Salut Mental i Addiccions (manual, semi, informatitzat...) CMBDSM

2. **Enquesta adreçada als responsables clínics o coordinadors assistencials dels centres.**

Les unitats prestadores de serveis de salut mental i addiccions -**UPS** participants en l'enquesta Monogràfica TicSalut de grau d'informatització de la HC de salut mental i addiccions –HCSMiA- va ser de **254** de les 259 unitats existents a Catalunya, amb un elevat percentatge de resposta del 98%. L'enquesta va incloure aspectes com:

- ✓ Grau d'informatització dels diferents dispositius de salut mental i addiccions
- ✓ Grau d'informatització de diferents apartats de la història clínica de salut mental i addiccions
- ✓ Previsió i grau d'utilització de la història clínica informatitzada
- ✓ Connexió amb la història clínica d'altres nivells assistencials
- ✓ Accés a la història clínica electrònica per part dels professionals
- ✓ Altres utilitats de la història clínica informatitzada
- ✓ Cas de disposar d'història clínica informatitzada, principals dificultats en la seva utilització

Per a dissenyar l'enquesta monogràfica, es va tenir en compte:

- ✓ Anàlisi dels darrers 10 anys, sobre ús d'indicadors de qualitat dels serveis de salut mental i addiccions SMiA
- ✓ Base de dades CMBD de SMiA
- ✓ Bibliografia rellevant sobre grau d'informatització de la Història Clínica en SMiA (nacional / internacional)
- ✓ RAI-Salut Mental
- ✓ Revisió enquestes utilitzades per altres línies de serveis del sistema de salut a Catalunya
- ✓ Panell d'experts de la xarxa de salut mental i addiccions

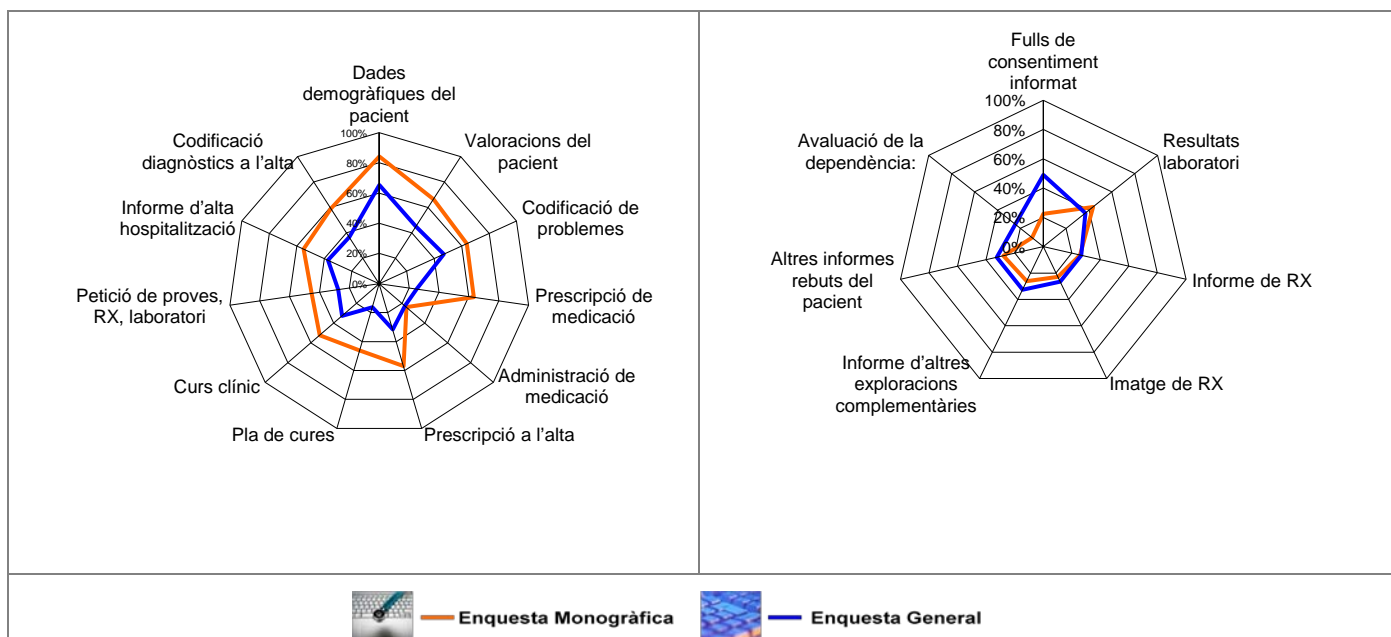
3. **Presentació de resultats**

El grau d'informatització de les **estacions clíniques** de la part mèdica, d'infermeria i el pla de cures i d'atenció es porta a terme en un 6,6% amb un producte de desenvolupament propi, un 42,5%, amb productes comercials i un 51% de les entitats no el tenen informatitzat.

Respecte al grau d'informatització de la HCSMiA, tenint en compte la informació facilitada pels coordinadors assistencials dels serveis, un 34,6% tenen el 100% de les unitats informatitzades, i un 5,8%, com a mínim una unitat.

L'accessibilitat al suport informàtic és de 0,76 dispositius informàtics per professional.

El grau d'informatització de la HCSMiA, tenint en compte l'enquesta adreçada als informàtics de les entitats prestadores de serveis i l'enquesta monogràfica adreçada als responsables assistencials de les unitats prestadores, és la següent:

Davant la pregunta de quina informació **s'utilitza amb més freqüència** en les unitats prestadores de serveis que tenen informatitzada la HC de SMiA, des del punt de vista assistencial i en un ordre decreixent:

✓ Identificació del pacient	82,8%
✓ Prescripció i administració de medicació	66,2%
✓ Seguiment i curs clínic del pacient	63,5%
✓ Llistat de problemes i diagnòstics	58,6%
✓ Antecedents i dades biogràfiques	53,1%
✓ Valoració del pacient	48,9%
✓ Informes del pacient	45,3%

La **connexió de la HC de SMiA** amb altres nivells assistencials és pobre, essent només del 28% aproximadament entre les unitats prestadores de serveis i l'atenció hospitalitzada d'aguts, 19% amb altres dispositius de la xarxa de salut mental, 12% amb atenció primària de salut, 7% d'integració amb plataforma territorial i prop d'un 4% amb serveis socials.

També es va consultar sobre quina informació hauria de formar part de la **història clínica compartida de Catalunya (HCCC)**, i més de 50 unitats prestadores van opinar que haurien d'incloure els següents continguts: la valoració dels antecedents, desenvolupament evolutiu, malaltia actual, dades rellevants del pacient (com per exemple la data d'última visita amb psiquiatre/a), el llistat de problemes i diagnòstics, la prescripció i administració de medicació, proves complementàries i l'informe d'alta.

Les principals ajudes que pot tenir la història clínica electrònica són les següents:

✓ Ajuts per a la prescripció mèdica	59,7%
✓ Alertes de seguretat del pacient	55,9%
✓ Obtenció d'indicadors de gestió i ús dels medicaments	58,9%
✓ Obtenció dades quadre de comandament d'indicadors	69,5%
✓ Suport per a la recerca	53,4%
✓ Identificació de càrregues de treball de la unitat	57,2%
✓ Suport gestió clínica de pacients per patologies o grups	53,0%

Les principals dificultats identificades en la utilització de la HC electrònica són les següents:

✓ HC electrònica incompleta o poc flexible	41,4%
✓ Dificultats de gestió de les dades clíniques	38,8%
✓ Errades en l'aplicació (errors inesperats,...)	30,1%
✓ Entorn poc amigable, maneig poc intuïtiu	26,6%
✓ Manca de formació per utilitzar-la	24,5%
✓ Costa realitzar el seguiment d'un cas	21,5%
✓ Aplicació molt lenta	21,9%

Els centres que disposen d'HC electrònica, **s'audita** de forma periòdica en el 63,3% de les unitats proveïdores.

La **intenció de canvi** d'aplicatiu informàtic per part dels assistencials és en un 64,5% en els propers 1 a 2 anys.

En relació a la **codificació diagnòstica**, només es realitza en un 47,1% en el 100% de les unitats, o com a mínim en una unitat; de les entitats que codifiquen directament en la història clínica electrònica, les codificacions més utilitzades són la CIM-9-R en un 51,9% i la CIM-10 en un 40,7%.

Dels centres que disposen d'HC electrònica, un 72,5% poden obtenir els continguts del **CMBD** a través de les dades registrades a la HC.

En quant a l'**avaluació de la dependència**, en un 25% està previst poder-ho registrar en la història clínica del pacient.

Els **informes d'alta** consten en la HC-e en un 42% dels pacients donats d'alta d'hospitalització, i en un 34% dels pacients donats d'alta d'urgències i consultes externes.

En quan als **serveis disponibles per als ciutadans**, un 14,8% poden accedir a consultar Internet, un 11,5% poden realitzar algun tipus de gestió per Internet (ubicació de consultes, informació de quadre mèdic, ...), un 29,5% poden efectuar consulta assistencial per telèfon. No obstant, són pràcticament inexistents les comunitats de pacients Web 2.0, en un 1,6% hi ha un accés parcial a la informació clínica via Internet i només en un 1,6% de les entitats tenen planificat que el pacient pugui incorporar o introduir informació clínica sobre el seu estat en la pròpia història clínica.

De forma general es pot dir que:

En els resultats de l'enquesta TIC General (vessant informàtica) s'observa:

- Gran variabilitat entre els centres en l'ús de les TICs
- Els models d'Història Clínica predominants solen ser productes comercials
- Més disponibilitat tècnica per part de les entitats proveïdores anomenades mixtes front els centres purs
- Globalment, la tercera part dels serveis disposen d'història clínica electrònica, en major o menor grau
- De forma general, es compta amb 1 ordinador per cada 1,8 professionals.

Resultats grau d'informatització història clínica electrònica (vessant clínica) s'observa:

- Escassa connectivitat entre nivells
- Reconeixement general de la necessitat d'implantar o canviar l'aplicatiu d'HC-e de SMiAd (> 70%)
- Alta informatització de dades identificatives, de diagnòstics, tractaments i curs clínic
- Escàs registre de seguiment d'indicadors de seguretat del pacient, eines de suport al diagnòstic clínic i integració de guies i protocols

Valoració del mapa de tendències de Salut Mental i addiccions.

- El mapa de tendències permet tenir un coneixement detallat del grau d'informatització de la xarxa de salut mental i addiccions.
- Ens dona una primera aproximació a l'opinió dels experts assistencials sobre els continguts del futur apartat de salut mental i addiccions de la HCCC.
- Cal promoure accions per millorar el grau d'informatització de les entitats proveïdores facilitar la integració en la HCCC.